

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelje in
praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti:
Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.
UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.
TELEFON ŠTEV. 2852.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Revolucionarni izgredi na Dunaju. Tajna roka dirigira dunajske dogodke.

JUSTIČNA PALAČA V PLAMENU. — GASILCEM DOSTOP DO POGORIŠČA ONEMOGOČEN. — VOJAKI ODDALI SALVO V MNOŽICO. — DEMOLIRANI IN POŽGANI PROSTORI »REICHSPÖSTE« IN »W. ALLG. ZEITUNG«. — REVOLUCIONARNI DOGODKI VEDNO OSTREJŠI. — SOC. VODITELJI IZGUBILI VODSTVO MNOŽIC. — VSI POŠTNI URADI ZASEDENI. — ŽELEZNIŠKI PROMET PONOČI USTAVLJEN. — SOCIALISTIČNE ČETE SE BRATIJO Z REVOLUCIONARJI. — GENERALNA STAVKA PROGLAŠENA. — VLADA BAJE ŽE ODPSTOPILA. — DOSEDAJ 70 MRTVIH IN 400 TEŽKO RANJENIH. — TRGOVINE PLENIJO DEMONSTRANTI.

Komunisti zahtevajo proglasitev diktature proletarijata.

V četrtek zvečer so bili oproščeni schattendorfski ubijalci, v petek dopoldne pa je izbruhnila na Dunaju revolucija. Ogorčenje delavcev nad oprostilno razsodbo je bilo razumljivo, nerazumljivo pa je, da bi mogla samo oprostilna razsodba povzročiti dogodke, ki so, včeraj besneli po Dunaju.

V noči od četrta na petek je morala poseči vmes neka večja roka, ki je znala briljantno izkoristiti ogorčenje delavcev, se sijajno poslužila ljudskih instinktov in nič manj dobro izkoristila dvovlastje, ki vlada na Dunaju.

Nenadoma in proti volji voditeljev socialne demokracije se je iz demonstracij razvila na Dunaju revolucija in nihče ne ve, če so včerajšnji dogodki le začetek še groznejših, ali pa se bo vladi in treznim elementom posrečilo ukrotiti razbrzdane strasti in ustaviti pokončevanje.

Kri ima svojo posebno psihologijo in instinkti mas svojo še bolj posebno logiko in zato morejo dunajski revolucionarni dogodki pomeniti pravo revolucijo in ni izključeno, da se bodo končali z instalacijo sovjetske filialke na Dunaju.

Ta nevarnost je tem večja, ker niso bili niti vlada in niti soc. demokratični voditelji dogodkom dorasli. Ko je množica, gnana od skrivnih in prevdarnih akterjev, naskočila justično palačo, tedaj je bila edina rešitev v odločnem nastopu. Tega ni bilo in tako je zapel rdeči petelin na justični palači. Tudi kasneje je bilo mogoče še rešiti situacijo. Ponavljala pa se je vedno ista slika. Voditelji soc. demokratov so se bali zameriti množicam, niso se pa bali naskočiti prodajalen razni temni elementi, ki so jih »Platenbrüderje« krepko podprli. Eni pred očmi strah za mandat, drugi pred očmi polne trgovine, nobenega dvoma ni moglo biti, kako bo boj končal prvi dan.

Vprašanje je, kaj prinese drugi dan. Če bo vlada močna in znala pravočasno organizirati kmetsko ljudstvo, potem bo sovjetska filialka na Dunaju samo fantazija. V nasprotnem slučaju pa je diktatura proletariata vsaj na Dunaju verjetna, ker mase slede aktivistom, ne pa kunktatorjem.

Upajmo, da bodo vendarle zmagali trezni elementi, ker instalacija sovjetske filialke na Dunaju bi mogla tudi v zunanji politiki povzročiti nedogledne posledice.

Z revolucijo so odgovorili delavci na oprostilno razsodbo in izzvali vse grozote revolucionarnih dogodkov. Iskreno bi želeli delavcem, da bodo še v pravem hipu spoznali, za čegav račun delajo, ker iz revolucionarnih dogodkov sledi samo zmaga reakcije ali diktatura. Ne eno in ne drugo pa ni v korist delavca.

Dunaj, 16. julija. Včeraj dopoldne so se pričele pred justično palačo velike delavske demonstracije radi tega, ker je porotno sodišče oprostilo tri nacionaliste, ki so 30. januarja t. l. streljali v Schattendorfu na mimoidoče delavce. Demonstrantje so se z vso silo navalili na

justično poslopje, demolirali pohištvo, zažgali spise, razmetali vse premičnine na ulice in nato palačo zažgali. Policija, ki je skušala demonstrante s silo razgnati, je bila popolnoma brez moči. V uradnih prostorih nahajajoči se uradniki so se morali pred demonstranti umakniti, nekatere pa je razburjena masa pograbila in vlekla na ulico. Krog in krog sodne palače so razmetali pohištvo, sodne akte in razne spise ter nato vse skupaj zažgali. Na trgu je takoj zaplapolal plamen.

Nato je oddelek demonstrantov navalil na uredništvo lista »Wiener Neueste Nachrichten« in na uredništvo »Reichspost«. Ves promet je bil takoj ustavljen. Nove mase, ki so prihajale na pomoč demonstrantom, so se vozile v tovornih avtomobilih.

Gasilci, ki so prišli na pomoč, da bi gasili justično palačo, so bili odbiti. Masa jih ni pustila, da bi prišli do poslopja. Nato so prišli vojaki republikanske obrambne zveze v popolni vojaški opremljeni s puškami in čeladami. Najprej so hoteli omogočiti dostop gasilcem do sodne palače, ki je bila že vsa v ognju. Vojaki so nastopili pomirjevalno in pozivali demonstrante, naj se mirno razidejo. Toda masa je še bolj pobesnela, ko je videla, da so vojaki republikanske obrambne zveze proti demonstrantom. Socialistični vojaki se se s težkim trudom prerili v sodno palačo in s tem omogočili vstop gasilcem v prostore, ki so bili vsi v plamenu.

Ob 4.30 popoldne je nastopil pred razburjenimi masami sam dr. Julius Deutsch, ki je pozival demonstrante, naj mirujejo. Demonstranti pa so zagnali proti njemu velik šum in vik. Padlo je proti njemu nekaj streliv iz revolverjev. (Vest pa, da bi bil Deutsch linčan, ne odgovarja resnici.) Masa ne posluša več socialno demokratskih voditeljev. Vodilno vlogo v teh nemirih so vsekakor prevzeli komunisti, ki v svojem glasilu »Die Rote Fahne« naravnost pozivajo delavstvo, naj razruši vlado in upostavi proletarsko diktaturo.

Demonstrantom v mestu se priključijo še mase iz periferije in okolice Dunaja. Vsa ta množica drvi v mesto, kjer pleni po trgovinah. Vsa živila so na Dunaju že pokupljena, ker se misli, da bodo nemiri trajali dalje časa. Delavstvo gradi barikade in strelja na policijo in vojaštvo.

Vlada je poslala policiji na pomoč oddelek vojaštva, ki je oddal ona demonstrante salvo. Mnogo ljudi je ranjenih in ubitih. Med demonstranti in policijskimi četami se je razvila prava bitka. Demonstranti so streljali na policiste s puškami in revolverji. Dunaj se nahaja v vojnem stanju. Množice demonstrantov drve po ulicah in terorizirajo in napadajo policijo.

Dunaj, 16. julija. Demonstranti so navalili tudi na palačo lista »Wiener Allgemeine Zeitung« in jo zažgali. Masa pa je vdrla tudi v mnoge druge pala-

če in poslopja, jih demolirala in zažgala. Pohištvo je pobesnela masa razbila in ga zmetala na policijo. Okoli 5. ure popoldne je bil ustavljen ves železniški promet z Dunajem in Gradcem.

V Grazu je navalila pobesnena množica na poslopje krščanskih socialcev in na uredništvo »Reichspost«, demolirala vse pohištvo in ves inventar, ga razmetala po poslopju in delno pometala iz oken na ulico. Nato pa je masa zažgala še poslopje. Policija in demonstranti so nastopili v popolni bojni opremljeni. Gasilci, ki so hoteli lokalizirati požar, so bili pregnani od gorečega poslopja. Policija se zelo težko brani, ker je naval množice vedno večji in ker se demonstrantom priključujejo delavci v vedno večjem številu. Število mrtvih in ranjenih se vedno večja. Posebno težke izgube so utrpeli policisti.

Dunajski listi včeraj niso izšli, ker so stavci in tipografi stopili v stavko in ker je vse tehnično osobe na barikadah. Po 12. uri se je ustavil ves železniški in telefonski promet z Zagrebom in Trstom. Položaj se vedno bolj poostruje. Pričakuje se, da izbruhne še tekom dneva generalni štrajk, posebno ker stoji delavsko vodstvo na stališču, da je treba izzvati konsekvence radi oprostilne razsodbe morilcev iz Schattendorfa samo na ta način, da se izvede generalna stavka in prisili vlado, da poda demisijo. Mase so vdrele tudi v pekarije in se založile s kruhom. Pričakuje se, da bodo vse pekarnice že danes zaprli.

Gasilcem se je proti večeru posrečilo ogenj lokalizirati in delno pogasiti.

Državni kancler dr. Seipel je konferiral z dunajskim županom dr. Seitzem in zastopnikom avstrijske socialne demokracije O. Bauerom. Oba predstavnika sta izjavila, da je teh nemirov kriva vlada.

Promet se še tudi danes ne bo vršil. V Grazu se je položaj že v toliko izboljšal, da ni večjih izgredov.

Po vestih iz Dunaja se doznava, da položaj na Dunaju še ni upravljen. Na Dunaju vlada popolno vojno stanje. »Arbeiter Zeitung«, glasilo socialne demokracije piše v precej ostrem tonu proti vladi, »Die Rote Fahne«, glasilo avstrijskih komunistov pa poziva delavstvo k revoluciji. Ulice in ceste izgledajo kot — bojno polje.

V splošnem prevladuje mnenje, da so socialno demokratski voditelji izgubili vpliv nad svojim delavstvom. Voditelji nemirov na Dunaju in Grazu so avstrijski komunisti, ki dobivajo vedno večji vpliv. Socialni demokratje nastopajo sicer pomirjevalno, dočim ekstremni levčarji naravnost pozivljajo na upostavitve diktature proletariata.

Pred bivšim avstro-ogrskim vojnim ministrstvom je vse polno policistov, ki stražijo poslopje, v katerem se nahaja več ministrov. Obstaja namreč nevarnost, da bodo revolucionarne mase juršale na poslopje, pobile vse ljudi in zažgale po-

slopje. Tudi borba pred parlamentom se je še nadaljevala do 1.30.

Policijska direkcija misli, da bo mogla spraviti demonstrante iz ulic in jih popolnoma razpršiti. Toda izgleda, da je položaj v rokah demonstrirajočih delavcev. Proti njim je bilo dosedaj nemogoče uspešno nastopiti. Govori se, da bodo demonstranti požgali še več poslopij.

Dunaj, 16. julija. Borba pri justični palači je trajala celo popoldne. Na vseh avtomobilih, ki služijo za prevoz mrtvih in ranjenih, se vijejo bele zastave, da delavci ne streljajo nanje.

Dunajski župan je zaprosil vlado, da umakne vojaštvo, a je morala policija ponovno stopiti v akcijo. Oblastva se boje, da bo ponoči prišlo do novih spopadov.

Praga, 16. julija. Socialistična stranka na Dunaju je izdala proglas na svoje pristaje, v katerem jih poziva, da prenehajo z demonstracijami. Na Dunaju se misli, da so vse nemire organizirali komunisti. Demonstranti so neprestano dobivali ojačenja. Situacija je še vedno kritična.

Gradec, 16. julija. Po 7. zvečer se še vedno ni dalo ugotoviti, ali so demonstranti ali vlada gospodar situacije. Ob 7. je bilo splošno mnenje, da bodo delavci v celi državi ponoči prevzeli oblast v svoje roke. Vse službene vesti, ki so ponoči prispale na graška oblastva so podpisane od zaupnikov socialnodemokratske stranke.

Budimpešta, 16. julija. Sinoči se je razširila vest, da je Seiplova vlada odstopila in da je sestavljena delavska vlada. Službeno še ta vest ni potrjena in tudi ni znano, kdo bi bil na čelu vlade. Na dežajo se, da bo predsedniku republikanske obrambne zveze Seitzu uspelo, da reši situacijo. Seitz ni hotel s svojimi četami razbiti demonstracije, čeprav bi bil to lahko storil, ker se je bal, da bi to situacijo izrabili nacionalisti in bi ti vzeli oblast v svoje roke.

Dunaj, 16. julija. Ob 7. zvečer so prišli predstavniki tujih držav v pisarno državnega kancelarja, da si ogledajo strašen prizor, kako gori justična palača. Plamen se je vil 20 metrov visoko. Poslopje »Reichspost« je ob 7. zvečer še vedno gorelo.

Demonstranti so postajali proti večeru vedno bolj agresivni. Policija in Schutzbund pa sta kazala vedno manj odpornosti. Po celem mestu je zamrlo vsakršno gospodarsko življenje. Med množicami je zavladala strast, da vse razruši.

Ob 9. zvečer se je razširila vest, da se Seiplova vlada ne more več vzdržati in da je odstopila, ker so fakični gospodarji situacije delavci. Ob 9. zvečer se je tudi zvedelo, da je v včerajšnjih borbah padlo 70 ljudi, 400 jih težko, a 500 lahko ranjenih. Med mrtvimi je 30 policistov.

Med prebivalstvom vlada velika panika in nihče ne ve, kaj se bo zgodilo prihodnji dan. Ljudje so navalili trgovine in pokupili ves živež, da se zavarujejo za vsako eventualnost.

Zunanje političen pomen sporazuma med SLS in NRS

Obisk ministrskega predsednika g. Velje Vukičevića v Ljubljani ni pomemben samo za našo domačo strankarsko politiko, ampak ima veliko važnost tudi za bližnji razvoj naše zunanje politike. To je naglasil g. Vukičević sam, ko je rekel, da doseženi sporazum ni samo tvorba ad hoc, t. j. za trenutni lov za mandati, ampak da je sporazum državna potreba, ki bo trajal še dolgo po volitvah.

G. Vukičević dela počasi in zelo previdno, toda tudi zelo odločno na tem, da doseže cilj, ki mu je postavljen.

Njegov neizprosni boj proti korupcionizmu vseh barv in strank, zlasti pa še proti pašičevcem, kaže, da obstoji v merodajnih krogih resna volja, da se korupcija v naši državi upravi enkrat za vselej zatire, kar ni važno samo za našo notranjo, ampak še bolj za našo zunanjo politiko. Država, ki jo vodi vsem mogočim nerednostim dostopni ljudje, ne more imeti kredita niti doma, še manj pa v mednarodnem svetu.

Značilno je dalje tudi to, kakšne stranke si prizadeva pritegniti g. Vukičević v svojo bodočo vladno večino. Tu so v prvi vrsti radikalni, ki že zdavnaj niso več socialno-revolucionarna stranka, kar so bili spočetka, ampak so danes tipični predstavniki buržoazije in onega solidnega konservativizma, ki bi ga najlažje označili z »desničarstvom«. Tu sem spadajo tudi srbski demokrati, ki jih vodi Davidović in Marinković. Obe skupini se ločita edino le v neznatnejših programnih točkah, a »buržoazni« sta obe stranki. Čisto v redu in razumljivo pa je, da je pritegnil k temu dvema meščanskima skupinama g. Vukičević tudi SLS, ki je po svojem programu v socialnem oziru lahko zelo napredna (ne v smislu »svetovnega nazor«, ampak v gospo-

darskem in socialnem smislu), toda v svojem jedru pa vendarle kolikor toliko konservativna, vsaj toliko, da ne pridiguje krave revolucije. Te tri združene skupine pa pomenijo močan socialno-konservativen blok, ki popolnoma odgovarja današnji politični konstelaciji v zapadni in srednji Evropi. Ustanovitev takega bloka v naši državi pa pomeni podprtje naše kulturne pripadnosti k zapadni Evropi, kar je za stališče naše države v mednarodnem življenju silnega pomena. Ne trdimo, da gre tu za boj proti Rusiji, ampak gre za to, da izrazimo svojo voljo po mirnem socialnem razvoju in napredku.

Za nas Slovence pa ima sporazum med SLS in NRS še prav poseben pomen. G. Vukičević je rekel v razgovoru s časnikarji, da Slovenija ne sme biti več pastorka države v gospodarskem oziru, ampak da se mora gospodarsko razvijati že zato, ker smo obmejnega dežela. Te besede so silne važnosti zlasti za naše neodrešeno Primorje.

Ko so pred vojno razpravljali v delegacijah »bosansko vprašanje«, je govoril tudi pokojni dr. Krek in rekel: »Glejte, da bo ljudem v Bosni šlo bolje kakor drugim, pa bodo drugi silili k nam, ne pa Bosanci k njimi.« To velja tudi glede Primorja. Če se bo ujedinja Slovenija lahko gospodarsko razvijala, da bo prebivalstvo zadovoljno in srečno, bo to naša najboljša propaganda za one tam preko Soče, ker si bodo vsi želeli sem k nam. Te propagande tudi g. Mussolini ne bo mogel prezreti in bo moral računati z njo, kar gotovo našim rojakom ne bo v škodo.

Treba je sporazum le lojalno izvršiti in njegova praktična korist se bo prav kmalu izkazala.

Dr. Beneš o problemih evropske politike

V zunanjem odboru senata je bilo stavljenih na dr. Beneša več vprašanj, na katera je on odgovarjal in podal s tem zanimiv ekspezo o problemih evropske politike.

Glede razmerja Češkoslovaške do Vel. Britanije je dejal dr. Beneš, da je to najboljše. Znani članek lorda Rothermeresa ne more v tem oziru nič izpremeniti. Ta članek je samo plod lažne propagande in ta propaganda danes ni uspešna.

Meje med Slovaško in Karpatorusko so notranja češkoslovaška zadeva, ki se zunanje ministrstva ne tiče.

O pogajanjih z Vatikanom ne more dati nobenih pojasnil, dokler ta še trajajo.

Stabilizacija Evrope v zadnjem času nikakor ni naredila posebnega napredka, temveč se povsodi pokazujejo razni zastanki. Ponemok so nastale celo nove napetosti, tako na Balkanu, med Anglijo in Rusijo ter Poljsko in Rusijo. Tudi francosko-nemška pogajanja so zastala in opaziti je aktivnost madžarske politike, ki skuša oslabil upliv Male antante.

Na drugi strani pa se je poskušalo te tendence oslabil. Tako na gospodarski konferenci v Zenevi, ki je imela tudi političen upliv. Kar se tiče stabilizacije valute, je dosežen velik napredek v Italiji, Poljski, Franciji in Rumuniji.

Nato je govoril dr. Beneš

o usmrtnih v Rusiji.

Ker je vprašal senator Lukeš, če ne bi

kazalo iz človekoljubja nastopiti proti usmrtnim v Rusiji, pravi Beneš, da on to človekoljubno stališče odobrava. Mora pa pripomniti, da obstoje sicer med državami dogovori glede vojnih dogodkov, da se glede revolucij, represalij in notranjih sodnih vprašanj ni nobenega soglasja, ker smatrajo vse države taka vprašanja za notranja vprašanja vsake države. Edino, kar je mogoče storiti je to, da moralno ves svet obsodi te usmrtnice. Vsak posameznik in tudi vsaka država lahko izreče o tem svoje ogorčenje, kaj več pa je nemogoče storiti.

Glede odnošajev z Rumunijo je dejal dr. Beneš, da so ti zelo intimni in trdnosti kakor kdajkoli preje. Zadnja konferenca Male antante je dokazala, da so vse vesti o oslabilvi Male antante napačne. Sedaj je nova rumunska vlada to resnico zopet potrdila, ker to je ista vlada, ki je že šest let vodila politiko Male antante. Dr. Beneš konstatira, da so zadnji dogodki v Rumuniji samo utrdili dilo evropsko politiko, kar tudi jasno dokazuje izjava novega rumunskega zunanjega ministra.

Kar se tiče

balkanskega problema

je nastalo sicer v zadnjem času malo pomirjenje, toda še vedno obstoji spor radi Tirankega pakta. Mi in Francija želimo, da bi bil ta spor čim prej rešen.

Obtoženci o schattendorfskem procesu oproščeni

Veliki proces, ki je sedem dni razburjal avstrijsko javnost, je bil včeraj zaključen z nepričakovano in popolno oprostitvijo vseh obtožencev. Kaj je bila posledica tega pravdoreka porotnikov, poročamo na drugem mestu. Tu se omejimo le na proces sam.

V nekdanj madžarskem Burgenlandu v kraju Schattendorf, so imeli isti dan socialni demokrati in nacionalisti prireditve. Iz medsebojnih hujkarij je nastal pretep, po pretepu pa so padli streli, ki so zahtevali dve smrti žrtvi iz delavskih vrst.

O tem umoru je pretekli teden sklepalo dunajsko porotno sodišče. Razprava je bila silno razburljiva, ker so vedno strankarske strasti prplavale na površje. Po zaslisanju prič so se v sredo pričeli govoriti državni in zagovornikov ter zastopnikov privatnih udeležencev. Posebno mojstrski je bil govor državnega pravdnika, ki je z železno logiko utemeljil obtožbo.

Po govorih je bilo stavljenih porotnikom 27 vprašanj, 9 za vsakega obtoženca.

Politične vesti.

— **Odnosaji med glavnim odborom in vladnimi radikali.** Z ozirom na to, da so poslali skopljanski radikali svojo kandidatno listo, na kateri figurira Velja Vukičević kot nosilec, glavnemu odboru radikalne stranke na odobrenje in ker se je radi tega pojavilo mnenje, da so vladni radikali kapitulirali pred glavnim odborom, je izjavil neki vpliven radikal »Politiki«: »Ni potrebno, da se glavni odbor hvali s tem, češ, da je pri nas nastopil kak preokret z ozirom nanj. Mi še vedno smatramo, da je glavni odbor neveljavni in radi tega ne moremo priznati veljavnosti temu, kar ta odloči ali odbije. Kar se tiče skopljanskih radikalov, so ti morda iz neobveščenosti poslali glavnemu odboru listo Velje Vukičevića, toda jaz svoje liste na bom poslal v odobrenje glavnemu odboru.«

— **Vukičević o volilni svobodi.** Na svojem potovanju se je ministrski predsednik Vukičević ustavil tudi v Karlovcu, kjer je imel s svojimi političnimi prijatelji daljšo konferenco, na kateri je izjavil, da gre radikalna stranka zelo močna v volitve. Državi je radikalna stranka potrebna. Radi tega zahteva radikalna stranka potrebnega. Radi tega zahteva Vukičević, da radikalne organizacije izklju-

čijo vse one ljudi, radi katerih se očita stranki korupcija, da morejo potem iti v volitve močne in složne. »Moja težnja je, da izvedem stranko iz volitev obnovljeno, ojačeno, sposobno in močno za naloge, ki jo čakajo v novem parlamentu.« Dalje je Vukičević govoril o volilni svobodi od spodaj in od zgoraj. »Policija mora jamčiti svobodo volitev in tudi, da ne bo terorja mase. On sam pride osebno pred in po volitvah v te kraje, da spozna njihove potrebe.«

— **Možnost koalicijske med demokrati in Radićem.** V svojem intervjuu, ki smo ga priobčili, je dejal St. Radić med drugim tudi to, da je Voja Marinković bodoči mož. Ta izjava je bila v javnosti mnogo komentirana in nastale so govorice, da so pogajanja med Radićem in Marinkovićem že na obzoru. O tej stvari smo se informirali pri dobro poučenih osebi, ki nam je dejala, da so vse take in silne vesti še silno prezgodnje. Še prav nobena pogajanja se niso niti pričela, še manj pa je bil seveda sklenjen kak sporazum. Pač pa obstoji možnost, da povzroči sporazum med Korošcem in Vukičevićem pogajanja. Vendar pa obstoji danes samo psihološka

podlaga za taka pogajanja. Je namreč čisto naravno, da gledajo tako demokrati ko Radićevci z nezaupanjem na pakt med SLS in NRS, ker more biti ta pakt uperjen tako proti enim ko proti drugim. Zato bi moglo priti do zblizanja med Radićem in demokrati. Zlasti pa bi to zblizanje sigurno nastopilo, če bi na volitvah Radić in demokrati dobro odrezali. Če ni St. Radić počakal Voje Marinkovića na Bledu, to ne pomeni mnogo, ker je zelo mogoče in tudi verjetno, da se Radić in Marinković sestane v Zagrebu po Marinkovićem povratku z Bleda. — Tako naš dobro poučeni informator. K njegovim izvajanjem bi samo pripomnili, da se vedno jasnejše kaže, da pridemo v Jugoslaviji do dveh močnih parlamentarnih skupin in da je v vsakem slučaju SDS izven kombinacije, kar znova poudarjamo.

— **Pašičevci o sporazumu med Vukičevićem in SLS.** Kakor poroča beograjska »Politika« so pašičevci napram sporazumu med Vukičevićem in SLS zelo rezervirani. Ugleden pašičevci je izjavil dopisniku »Politiki«: »Tudi to, kar se je dosedaj zvedelo o pogojih, pod katerimi je Vukičević zagotovil sebi, če bo potreboval, podporo klerikalcev, je dokaz, da gre za novo atako na radikalno stranko. Dr. Korošec počasi uresničuje svoj avtonomistični program in je sedaj s sporazumom z Vukičevićem napravil velik korak naprej. To, kar se je dosedaj napravilo, vodi do avtonomije, proti kateri so se radikali vedno borili. Že to nam je dovolj, in nam ni treba čakati še na ostale pogoje in določbe porazuma, da smo odločno proti njemu.« Drug pašičevci pa je izjavil: »Zopet povdarjajo sedaj, da je treba pomagati Sloveniji in da ji je treba preskrbeti veliko pomoč, da bi se čim uspešneje razvila. To se je moglo tudi pričakovati, ko se je delal sporazum z dr. Korošcem, ki od 1. 1918 ni mislil niti en hip o državi kot celoti, temveč je samo gledal, da čimveč pridobi za Slovenijo. No, to bi se njemu že dalo oprostiti, ne more se pa oprostiti Vukičeviću, da pri tem delu podpira dr. Korošca. Kaj se Vukičević ni mogel domisliti, da je tudi južna Srbija obmejna pokrajina, ki potrebuje povzdigo v vsakem oziru. Da bi obstojala tudi v južni Srbiji kaka posebna stranka, ki bi razpolagala s kakimi dvajsetimi mandati, ki bi se dala uporabiti kot rezerva za borbo proti onim radikalom in demokratom, ki vladajo niso po volji, bi se seveda tudi spoznalo, da je tudi južna Srbija obmejna pokrajina, ki ji je potrebna pomoč za njen povzdigo.«

— **Pričetek jugoslovansko-angelskih pogajanj zaradi vojnih dolgov.** V spodnji zbornici je sporočil zastopnik zakladnega ministra, da so se pričela med Anglijo in Jugoslavijo pogajanja za odplačilo jugoslovanskih vojnih dolgov. Jugoslaviji so bili ponujeni isti pogoji ko Rumuniji, Portugalski in Grški. Vsi jugoslovanski vojni dolgovi Angliji znašajo 25 milijonov funtov. Zakladni minister upa, da bo Jugoslavija te pogoje sprejela, da tako zopet obnovi svojo kredit v Angliji.

— **Odnosaji med pašičevci in vlado pišejo zemljoradniške »Novosti« to-le:** »Kar se tiče odnošajev med glavnim odborom in g. Vukičevićem, se more sedaj konstatirati, da so pašičevci, v prvi vrsti pa Aca Stanojević, položili orožje. Kakor smo že včeraj naznačili, ne pomeni mnogo činjenica, da so predložili Vukičeviću in njegovi ministri svoje liste glavnemu odboru v odobritev. To je bila samo konvencionalna gesta brez vsakega večjega pomena. Tako se je v medsebojnih odnosajih malo izpremenilo in g. Vukičević ostaja še nadalje gospodar situacije v radikalni stranki.

— **Nerazpoloženje demokratov vsled sporazuma Vukičevića s Korošcem.** Beograjske »Novosti«, da je bil sporazum, sklenjen med SLS in NRS zelo slabo sprejet od demokratov. Voja Marinković je je odpotoval na Bled pred povratkom Vukičevića v Beograd samo zato, da na ta način demonstrira svoje nezadovoljstvo vsled najnovejšega sporazuma. Drugi demokrati zopet trde, da je Vukičević s tem sporazumom zagrešil netaktnost in nelojalnost do svojih zaveznikov in da je zato zelo omajano zaupanje, ki ga je dosedaj užival pri demokratih Velja Vukičević. Sporazum da more vsled tega imeti težke posledice za današnjo vladno koalicijo.

— **Rumunski dogodki.** Novo izvoljeni parlament se sestane 17. julija. Prebitan bo kratek prestolni govor, na kar bo otvorjena debata o odgovoru parlamenta na prestolno besedo. Apocijacija misli pri tej priliki spraviti na dnevni red tudi volivne dogodke. Sicer pa bo razpravljaj parlament le o železniškem zakonu, s katerim se uvaja zopet avtonomija posameznih železniških ravnateljstev. — Iz Sinaje poročajo, da se je zdravstveno stanje kralja Ferdinanda znatno izboljšalo. Kralj je zopet dobro spal. Radij, ki ga je dobila rumunska vlada od belgijske države v svrhu zdravljenja kralja Ferdinanda, je kraljev zdravnik dr. Tevereanu vrnil belgijski državi. Gre za 5 gramov in 300 miligramov, ki so shranjeni v svinčenem valjarju od 15 centimetrom premera. — V finančnem ministratu pripravljajo nove zakone, s katerimi bodo razveljavljeni zakoni, ki jih je povzročila Averscova vlada.

— **Primo de Rivera predlaga novo Zvezo narodov.** Vladno glasilo »La Nacion« objavlja proglas, v katerem se zahteva ustanovitev Zveze za svetovni mir, ki naj bi nastopila mesto Zveze narodov. Splošno vlada prepričanje, da je ta članek spisal Primo de Rivera. Po njegovem načrtu, ki ga prinaša proglas, bi morala nova zveza razpolagati s 2 milijonoma vojakov iz vseh držav. V zvezi bi se ustanovilo posebno sodišče in to bi tudi razpolagalo z vojsko.

— **Rezultati volitev v vzhodni Galiciji.** Za bodoče volitve vzbujajo izmed vseh volilnih bodočih morda največjo pozornost vzhodna Galicija, ker bodo sedaj tam glasovale prvič vse narodnosti. Pri zadnjih volitvah leta 1922 so Ukrajinci volitve v vzhodni Galiciji bojkotirali, ter so bili tako v tamkajšnjih volilnih okrožjih izvoljeni samo židje in kandidati poljskih strank. Poljski desničarji

in centum se sedaj boje, da pri novih volitvah ne dobe tam Poljaki niti enega mandata in se radi tega z vsemi silami trudijo, da izvedejo restrikcijo mandatov v onih krajih. Občinske volitve le potrjujejo mnenje, da dosedanje število zastopnikov vzhodno galicijskih okrožij ni odgovarjalo narodnostnim razmeram. Ukrajinci in židje gredo povsod skupno na volitve, da tako preprečijo cepljenje svojih volilcev ter dosega povsod lepe uspehe.

ZADNJE VESTI.

Budimpešta, 16. julija. Kakor vse kaže, so demonstranti na Dunaju ustanovili centralni komite. V proglasu je rečeno, da se mora izvršiti priključitev Avstrije k Nemčiji neglede na nasprotovanje veslesil.

Demonstracije so ob 10. in pol še vedno trajale. Požari besne neovirano.

Demonstranti so zavzeli pošto in brzojav in zasedli vse poštne urade na Dunaju. Na več mestih je došlo do krvavih spopadov. Čete, ki jih je odposlala socialistična obrambna zveza, so se povsod pobratile z revolucionarji in prešle k njim. Revolucionarni pokret je zajel tudi provinco in so po vseh krajih organizirane revolucionarne delavske straže.

Ob 7. zvečer je bila proglašena generalna stavka. Ne more se zvedeti, kdo vobee vodi celo to revolucijo, ali vsi so slepo poslušni nepoznanemu voditelju. Neka neznana roka dirigira množice s silno energijo in z izredno premissljenostjo.

Vlada je odredila splošno mobilizacijo.

Med množice se dele rdeči letaki, v katerih se zahteva odstop Seipla in šefa policije Schoberja. Skoro vse socialistične delavske organizacije so se pridružile revolucionarnemu pokretu.

DR. GORIČAN — NOVI CELJSKI ŽUPAN.

Celje, 15. julija. Za danes ob 19. je sklical vladni komisar sejo novoizvoljene občinskega sveta. Seje se so udeležili obč. svetovalci polnoštevilno. Dr. Božič (SDS) je odstopil in je zavzel njegovo mesto žel. uradnik Potrato.

Sejo je otvoril vladni komis. dr. Farčnik, predsedoval pa je seji kot najstarejši odbornik dr. Hrašovec.

Pri volitvah je dobil dr. Goričan (radikal) 20 glasovnic, 13 je bilo praznih.

Izvolitev je pozdravila večina z glasnim ploskanjem.

Dr. Goričan je nato izjavil, da izvolitev sprejme in povdaril, da računa na sodelovanje vsega obč. sveta.

Soc. Komavli je prečital nato izjavo, v kateri pravi, da so socialisti pripravljeni sodelovati, če bo večina pokazala smisel za socialne predloge socialistov.

Seja je bila nato zaključena.

SEJA VLADE.

Beograd, 16. julija. Ministrski svet je imel sinoči sejo, na kateri je bil najprej odobren ministru notranjih del kredit za vse člane državnega odbora. Nato se je prešlo na resorna vprašanja.

Ministru za vojsko in mornarico so bili odobreni zahtevani krediti. Ministru za prosveto se je dovolilo, da postavi nekaj učnih moči v Sloveniji in da nabavi papir za državno tiskarno v Beogradu. Ministru za zgradbe je bila odobrena gradnja bolniškega poslopja v kaznilnici v Novi Gradiški. Ministru ver je bila odobrena postavitev nekaterih inozemskih duhovnikov. Ministru za promet je bil odobren kredit od 2 do 6 milijonov dinarjev za novo poslopje železniške direkcije v Beogradu.

MARINKOVIĆ V AVDIENCI.

Bled, 16. julija. Ko je prišel minister zunanjih poslov dr. Voja Marinković na Bled, je imel najprej kratek razgovor z Bodrerom. Nato je bil pri kralju v dveurni avdienci, nakar je odšel k ameriškega poslaniku. Novinarje je naročil za danes ob 11. dopoldne.

BODRERO PRI MARINKOVIĆU.

Bled, 16. julija. Včeraj popoldne ob 3. je posetil Bodreo dr. Marinkovića in je nato izjavil novinarjem, da ni nič novega, ker so vsa važnejša vprašanja že rešena in je govoril samo o administrativnih stvareh.

12.000 NOVIH ARETACIJ V RUSIJI.

Moskva, 16. julija. GPU je dobila naredbo, da prime zopet vse tiste, ki so bili v Ukrajini in Beli Rusiji svoj čas aretirani in izpuščeni na svobodo pred 1. januarjem 1925. Tako bo v roku treh dni v Rusiji aretiranih približno 12.000 ljudi.

Patenten uvodnik „Jutra“.

Že od nekdaj je znano, da so uvodniki »Jutra« nekaj boljše, toda včerajšnji uvodnik »Jutra« je pa nekaj tako posebnega, da si mora »Jutra« ta uvodnik patentirati, ker bi bilo hudo za vse časnikarstvo, če bi postali taki znameniti uvodniki splošna last.

Ta patenten uvodnik »Jutra« je posvečen modrovanju o sporazumu med SLS in NRS. Na čem ta sporazum stoji, se seveda »Jutra« niti ne sanja, kar pa »Jutra« niti najmanj ne moti, da ne bi obsojalo ta sporazum. Besede so pač pri »Jutru« poceni, kakor je to navada pri kritičnih in zato »vodilnih« listih.

Teden dni že pišejo hrvatski in srbski listi, da je priporočil dr. Korošec Sloveniji izjemno staljšče v državi in zagrebški »Obzor«, ki je malo drugače vodilen list na Hrvatskem ko »Jutra« v Sloveniji, je celo jasno dejal, da je smešno govoriti o kakšni kapitulaciji dr. Korošca, toda vse to »Jutra« ne briga. In niti to »Jutra« ne briga, da pravi neki pasičev, torej najintimnejši zaveznik SDS v »Politiki«, da g. Korošec polagoma ustvarja svoj avtonomističen program in tudi to ne briga »Jutra«, da drug pasičev izjavlja v isti »Politiki«, da je »Korošec gledal samo na to, da čim več pripravi za Slovenijo, vse to »Jutra« ne briga, temveč z držnim čelom piše, da se polasča prevarenih pristavev SLS ogorčenim vsled najnovejšje kapitulacije SLS.

Ali ne bi hotelo »Jutra« imenovati samo enega teh ogorčenih in prevarenih pristavev SLS? Ali pa morda želi, da mi objavimo par izjav uglednih esdeesarjev, ki so naravnost konsterinari vsled sporazuma nad SLS in NRS?

V dobi volivnega boja seveda »Jutra« tudi ne more opustiti demagogije. Samo oglejte si to-le fletkano demagogijo iz včerajšnjega uvodnika:

»Novi pakt ne prinaša nobenih uspehov gospodarske in socialne prirode, nič za naše mučenike-železničarje, nič za kmeta, pač pa »ohljubec«, da SLS po volitvah pride v vlado. Zakaj ne že danes?«

So res železničarji mučeniki, če morajo čitati take demagogične tirade. Občudovanja vredna pa je tudi brutalnost »Jutra«, ki menda misli, da se pri sklepanju načelnih spo-

razumov o državni politiki, govori tudi o vsakem dnevnem vprašanju.

Sicer pa bodi »Jutra« povedano: Če »Jutra« ve, da ne prinaša novi pakt nobene pridobitve, zakaj pa potem »Jutra« pakta kratkoma ne objavi. Bil bi to najbolj popolen dokaz. Toda, kakor rečeno, se »Jutra« niti ne sanja o vsebini pakta in stavimo ena proti sto, da ni ne ve, kdo je vse sklepalo o tem paktu. A vseeno toliko modrovanje in toliko gobeždanja.

Po zgledu g. Žerjava mora seveda tudi »Jutra« govoriti o volivnem terorju. Naj pridejo ti gospodje že enkrat z dejanji na dan. Ali pa bi morda želeli, da se brez izjeme povsodi vpostavi odošaji, kakor so bili pod nastopom vlade RP? V tem oziru bi morda res bila še marsikaka poprava potrebna in »Jutra« naj samo pove, kje si jih želi. Ali morda v uradu na Miklošičevi cesti?

Po staremu receptu se seveda vsak »Jutra« uvodnik končuje s stereotipno hvalo SDS. Pa je zapisal »Jutra« uvodničar tudi take stavke:

»Kmalu pa se je pokazalo vsem, ki tega doslej niso hoteli vedeti, da interese Slovenstva (z veliko začetnico, prosim, op. ure.) najbolje in najiskrenjeje zastopa SDS. Ne moremo na vse to reči drugega, ko res je. Polom Jadranske banke je olajšal slovenski narod za okoli 100 milijonov, polom Slavenške za kakih 50, da drugih polomov niti ne omenjamo. Nacionalizacija tujih podjetij, pa je spravila Trboveljsko v tuje roke, slovenskemu narodu pa je dala par dobro plačanih upravnih mest. Komur pa to še ni zadosti, ta pa si naj ogleda palačo na Miklošičevi cesti, tisto palačo, ki se je iz same ljubezni SDS do slovenstva zmanjšala za polovico.

Da, patenten je uvodnik »Jutra«. Na namreč težko pisati to, kar je res, ker je resnica enostavna, ampak to je »skunšno kunštornica«, kadar človek napiše cel uvodnik samih neresnic in se vendar to skrupulo skupaj drži. In ta-le svoj lim, naj si pusti »Jutra« patentirati, obenem pa naj poskrbi tudi svoji SDS primeren lim, ker je velika nevarnost, da bo šla ta stranka prav kmalu čisto iz lima. Sporazum med Korošcem in Vukičevićem je k temu mnogo pripomogel in v tem je globoki vzrok, da se je porodil včerajšnji patentni uvodnik »Jutra«.

Ob sedmi obletnici požiga tržaškega narodnega doma.

Z. Ž. — Na Primorskem, 14. julija.

Dan 13. julija leta 1920. je bil znamenit dan v zgodovini primorskih Jugoslovenov. Znamenit in obenem grozen. Tistega dne so zažgani po fašistovskih divjakih zagoreli njihovi Narodni domovi: v Trstu, v Pazinu, v hovi Narodni domovi: v Trstu, v Pazinu, v Pulji. S tem dnem se je vobče začelo divjaško požiganje lastnine naših ljudi in odtlej se je žulo vsako toliko, da je tu ali tam »junaška četica fašistovskih masčevalcev« na svojem »kazenskem pohodu« upeljala to ali ono »leglo jugoslovenskega iredentizma« ali »gnozdo zločinskih prevratnikov«. Zgorela je dvorana Konsumnega društva v Rijanu, dvorana Narodnega doma v S. Ivanu pri Trstu, dvorana Narodnega doma v Barkovljah, skušali so zažgati dvorano Konsumnega društva pri S. Jakobu v Trstu. Zgorelo je župnišče v Drežnici, zažigali so v Kobaridu in Selu, gorelo je v Trgovskem domu v Gorici, a po Istri so plamtele vsako toliko našim rodoljubom hiše nad glavami. Vse same »kazenske ekspedicije«!

Včeraj je minulo sedem let, kar so se pričele, in tržaški »Piccolo« je posvetil tej obletnici spominski članek, ki je vreden, da ga v celoti spozna jugoslovenska javnost, da se tudi njej obudi spomin na grozne čase, ki jih je tedaj preživljal naš narod na Primorskem in naj se tistim, ki mislijo, da se je v dolgih sedmih letih morda vendarle kaj izpremenilo v italijanskem mišljenju in čustvovanju napram nam, odprejo oči, da uvidijo, da Italijan nikdar in nikoli ni bil in ne bo naš prijatelj. Obenem pa bodi ta članek tudi v temeljit pouk vsakomur, ki je kdaj iskal di v italijanskem tisku — resnice!

»Piccolo« piše: »Sedem let je minulo, kar se je 13. julija raznesla po Italiji vest o žalostnem dogodku. Nekega višjega častnika kr. mornarice in nekega motorista je umorila v Splitu fanatična sodrga, prežeta z mržnjo proti Italiji in njenemu vojaštvu. Tisti dan je groza pretresla našo deželo in prvi črnosrajčniki so z nasokom zavzeli »Balkan« (Narodni dom v Trstu), ga zažgali in tako masčevali v Splitu raznesarjene brate, ki so imeli na sebi edino krivdo, da so bili Italijani in so hoteli braniti trobojnico.

Neki mornarski prostovoljec, Vincenzo Billinich iz Splita, ki je bil vkrcan na vojni ladji »Puglia« v trenutku te tragedije, takole pripoveduje o teh žalostnih dogodkih: »Kmalu po 21. uri 12. julija so kakih dvajset častnikov, podčastnikov in mornarjev vojne ladje »Puglia«, ki je bila zasidrana v Splitu, na sedežu tamosnjega poveljstva pomorskih sil, ki se je nahajalo v kavarni »Nani«, obkrožile in začele psovati in zlostavljati močne tolpe hrvatskih nacionalistov, ki so prišle tedaj od nekega predavanja, ki ga je imel zloglasni propagandist Lovričev (?). Medpotoma so se demonstrantom pridružili tudi srbski vojniki in orožniki.

Komaj je množica opazila italijanske častnike, so že začeli leteti nanje kriki, žalivke in psolve. Naši (italijanski) častniki so se vedli čudovito mirno in trezno. Toda demonstrantom, ki so bili razburjeni in so hoteli izzvati incident, ni bilo treba nikake pretveze ali izzivanja, da so izbruhnili v najhujša nasilja. Napadli so na divjaški način vsakogar, ki je nosil italijansko uniformo, častnike in vojake, z gorjačami in streli iz samokresov. Častnike so ločili drugega od drugega in so jih med zločinsko množico pretepali in ranili.

Ko se je to dogajalo na kopnem, je prišel na ladjo neki civilist, poklical poveljnika

Gullija, ki se je tedaj nahajal na gornjem krovu, in ga obvestil o stvari. Medtem pa je množica demonstrantov prispela na obrežje. Z reflektorjem je bilo mogoče videti besneže, a poki samokresov in kriki so se čuli čisto jasno.

Poveljnik Gulli je takoj odredil, da se odpošlje čoln po častnike, in istočasno je poklical motorista Aldo Rossija, da mu odredi, da se pripravi motorni čoln za spremstvo.

»Spominjam se še« — pripoveduje Billinich — »besedi poveljnika Gullija, ki jih je dejal Rossiju, ki bi bil naslednji dan moral oditi na dopust:

»Pojdiva, moj Aldo; je pač zadnje delo, ki ga storiš, preden pojdeš domov; tvoj dopust je gotov in mogoč boš pohiteti k svoji mami.«

Ubogi Rossi, ginjen vsled ljubeznivosti poveljnika in ogorčen zaradi žalitev, ki so letele na njegove tovariše, je odgovoril:

»Še sem vaš mornar in še rad služim vam in domovini do zadnjega trenutka, dokler bom nosil to slavno uniformo.«

Ko je nato Rossi hitel pripravljati čoln, je poveljnika ukazal še podčastniku Pianiju, da se vkrci z njima.

Mi smo z reflektorjem sledili obema lahkim čolnom in smo videli, da so se tedaj, ko sta se približala obrežju, demonstranti razprostrli kakor v nekako obrambno vrsto, vojaški orožniki pa so se vrgli po trebuhu na tla, namerili puške in začeli streljati. Zdelo se je, da se bje bitka. Močnemu pokanju pušk so se pridruževali poki petard in ročnih granat.

Dve krogi sta zadelila junaškega poveljnika Gullija in dve motorista Rossija. Pianij, ogorčen in razžaloščen, je nekolikokrat ustrelil proti besni množici in se potem vrnil na krov ladje. Ta trenutek je bil grozen. Zdelo se je, da bo na ladji izbruhnil upor. Ko smo videli svojega poveljnika in tovariša krvaveča, smo bili kakor zverine. Prvo zdravniško pomoč je dobil poveljnik na ladji, toda zdravnik je smatral za primernejše, da se ranjenec pripelje v bolnišnico, v nadi, da ga bo mogoče rešiti. Junaški umirajoči poveljnik je bil še tako pogumen, da se je dal zanesiti pred mornarje na ladji in jim je zaukazal, da naj ostanejo mirni in disciplinirani. Nekemu mlademu mornarju, ki je bil ves ogorčen bolj kričal, ko vsi ostali, da je treba razviti bojno zastavo in naperiti topove, je poveljnik ukazal, naj molči, in mu je zagrozil, da ga bo dal zapreti. Preden je zapustil ladjo, je želel še videti svojega slugo, kateremu je naročil pozdrave za svoje otroke in ženo. Sluga je bil tako glajen po tem zadnjem razgovoru, da je omedlel, ko je stopil iz četverkotnika.

Nekoliko pred 22. uro so poveljnika Gullija prepeljali v bolnišnico, kjer je kmalu nato izdihnil.

Pred njim, ob 21.45 je izdihnil tudi njegov zvesti motorist Aldo Rossi.

Billinich, ki je bil do zadnjega trenutka pri njem, postavlja v sijajno luč tega skromnega mornarja, ko pripoveduje:

»Zanesli smo ga navzgor in jaz sem ga vzel v naročje ter ga vprašal, kako se počuti in ali me pozna.

— Umiram, mi je dejal, — dragi splitski brat. Daj, da te poljubim. Ni mi žal, da umrem za svojo domovino, ker sem branil svojo uniformo.

In ker je zdravnik ukazal, da se mu pre-

reže bluzo, da bi ga mogel obvezati, je prosil, da naj se bluzo, ki jo je nosil toliko let, pusti nedotaknjena.

— Umrem, veste, — je ponavljal tovarišem, ki so ga tolažili, in se je spominjal mame, kateri je dopoldne brzojavil, da naj ga pričakuje. Nekoliko ur pozneje pa je odšla druga brzojavka, ki je naznanjala njegovo smrt. Preden je umrl ubogi Rossi, je želel videti svoje prijatelje in jih je prosil, naj mu odpuste, če se je kdaj prepiral z njimi.

Ginjenost in jeza sta dosegli vrhunec. Po vsej ladji je zamrmralo kakor na upor proti ukazom, ki so preprečili vsako kretnjo. Za vsako ceno se je hotelo masčevati oba mrtva in one, ki so bili ranjeni med demonstracijami in so v tem dospeli na krov ladje. Samo spomin na poveljnika in njemu storjena obljuba discipline, ko je umiral, sta zadrževala vse, da niso posegli po upravičeni re-

akeiji.

Tako pripoveduje splitski prostovoljec, ki je bil nkeoliko dni pozneje premeščen na drugo ladjo. Ostalo je znano!

To je torej članek, ki ga je objavil »Piccolo«, da bi obudil spomin na dogodka 13. julija leta 1920! S takim lažnim opisovanjem splitskih dogodkov je pred sedmimi leti nahujskal tržaško fašistovsko druhal, da je naskočila jugoslovensko delegacijo, urade in stanovanja vseh znanejših tržaških Slovencev, naše narodne zavode in končno Narodni dom ter ga zažgala. Sedaj, po sedmih letih, pa ponavlja isto hujskanje. S kakšnim namenom? In članek je naslovljen: »Kako sta umrla Giulli in Rossi, žrtvi protitalijanske mržnje!«

Menda zadostuje že samo to!

Manevriranje socialističnih strank v Sloveniji.

Vse tri takozvane socialistične stranke postajajo zadnje čase zopet nekoliko živahnje. Oživile so jih iz njihove politične otoplosti volitve v narodno skupščino. Zato se bolj glasno slišijo zopet blagodejne fraze o razrednem boju, o razrednih programih in o enotnem delavskem gibanju v Jugoslaviji.

Radovedni smo, kako se bodo to pot naši »delavski« voditelji obnesli, kajti imamo v tem oziru nešteto dejstev, ki nam jasno kažejo kvaliteto idejno-programatičnih smeric vseh »socialističnih« skupin, odnosno strank in stranci in njihovih nastopov v našem političnem življenju. V vsem njihovem udejstvovanju po vojni je naša politična javnost videla, kaj in koliko so delavski voditelji premogli. Slišal se je le tu pa tam kak obupen klic o nasilju in strahovitem terorju v Sloveniji, drugače pa se je po delavskih časopisih dosledno in sistematično upeljavala mržnja delavskega razreda napram tej ali oni delavski stranki, na račun tega ali onega kompromitiranega delavskega voditelja. Ni čuda, da je delovno ljudstvo postalo apatično in se raje grupiralo okoli takozvanih meščanskih strank. Seveda go spodje sodrugi svojih napak in političnih grehov niso pripoznali, kar je potem izzvalo razcepjenost delavskih vrst ne le na političnem polju nego tudi na strokovnem.

Res je sicer, da leže vzroki slabosti in razcepjenosti delavskega gibanja v državi tudi drugje — vsaj o tem smo tudi mi prepričani — ali glavni vzrok delavske razcepjenosti je v prvi vrsti v vodstvu »delavskih« strank, ki manevrirajo med delavstvom več ali manj samo z revolucionarnimi frazami in parolami, ne pokazuje pa nikjer nikakega pozitivnega dela.

To opažamo posebno zadnji dve leti. Leta 1925. so se vršile volitve v Delavsko zbornico za Slovenijo. Tedaj so se združili vsi ti »delavski« voditelji in sestavili enotno kandidatno listo. Socialistična stranka je s pomočjo komunističnih glasov dobila večino v delavski zbornici, ni pa mogla, ali pa — ni ji uspelo, da bi pokazala nekaj konkretnih dejanj v korist delovnemu ljudstvu v Sloveniji.

Isto smo opažali pri volitvah v oblastne skupščine dne 23. januarja 1927. Tedaj so se združili na enotni listi delavsko-kmetškega bloka voditelji socialistično in komunistično orientiranega delavstva, kar pa je bil samo neuspeh poskus za rehabilitacijo.

MODROVANJE LISTA Z NAJDAJŠIM IMENOM ALI STRAH PRED URAĐNIŠKO KANDIDATNO LISTO.

V Mariboru izhaja list, ki se more vsaj z eno stvarjo ponašati pred vsemi drugimi listi, da ima namreč najdaljše ime.

Ta list je znamenit tudi po tem, da je zvesto glasilo slavne SDS in zato ravno tako slaven ko SDS. Kot zvest organ SDS je seveda takoj nastopil proti nameri postavitve samostojne uradniške liste, ker bi pač taka lista mogla škodovati njegovi slavni SDS, ki je za uradnike že storila tako nezaščišano dobro stvari.

Kakor pa list z najdaljšim imenom goreče nastopa proti uradniški samostojni listi, tako je vse njegovo modrovanje do temelja pogrešno. Iz vsega dolgega članka se vidi, da mariborski list sploh ne razume v čem je bistvo samostojnega uradniškega nastopa. On piše tako, ko da bi hoteli uradniki samostojno nastopiti zato, ker so tudi oni zašli med borbe za mandati. Toda to je popolnoma napačno.

Uradništvo se hoče v prvi vrsti osvoboditi od tlake političnim strankam. Ta emanipacija uradništva nima prav nobene zveze s politikom, temveč pomeni samo borbo za vsakdanji kruh. Pri krivdi strank so uradniki pač spoznali, da si bodo zboljšali svoj materialni in socialni položaj le, če sami vzamejo boj za svoje pravice v roke. Če se bodo zanašali na pomoč političnih strank, potem se jim bo pač tako godilo, ko dosedaj, to je vedno slabše.

Če hoče torej list z najdaljšim imenom polemizirati proti samostojnemu uradniškemu nastopu, potem mora s dejstvi dokazati, da se je uradništvo izplačalo, da so leta dolgo delali tlako za SDS. Šele ko bo ta dokaz podan, šele potem se more govoriti o zgrešnosti namere samostojnih uradniških kandidatnih list.

Mariborski list pa tudi ne razume pomena uradniškega kandidature. Ne gre tu za noben lov za mandati, temveč za samostojno kandidaturu hočejo uradniki strankam dokazati, da so tako močni, da oni sodočenujejo pri dodelitvi mandatov. Uradniki hočejo z lastno kandidaturu prisiliti, da vodijo stranke svojo politiko tudi v zmislu uradniških zahtev ali pa so izgubile ljubljanski in šel kak drug mandat. Ne same obljube, temveč dejanja hočejo videti uradniki in zato hočejo s kandidaturu stranke prisiliti, da svojo politiko obljub izpremene v politiko aktivnega dela za uradnike.

To je smisel uradniške kandidature in nad

vse značilno je, da zvesto glasilo SDS tega pomena ne more in neče razumeti.

Druga stvar je seveda, če bo do samostojne uradniške kandidature tudi prišlo. Ja pač mogoče, da zmaga malodušje, toda vsled tega ni pravilnost uradniške emanipacije nič manjša.

Smešno je, kako argumentira mariborski list, zakaj da je uradniška kandidatura napačna. Pravi, da zato, ker se treba boriti proti radikalni stranki, proti Radiću in proti SLS. Zakaj ne navaja list z najdaljšim imenom še druge stranke, ker tudi te so proti SDS. Toda vprašamo, kaj pa briga uradnike, če se slavni SDS slabo godi? Ali se je mar SDS brigala, kadar se je slabo godilo uradnikom?

Strah pred uradniškim obračunom doni iz vsake vrste glasila SDS.

Mislimo, da ne bi bilo napačno, če bi uradniki ta strah še povečali, ker potem bi tudi politične stranke spoznale, da je minil tisti žalostni čas, ko so bili uradniki veseli, če se jih je pitalo z obljubami.

Kratke vesti.

Japonski delegati na pomorski razorožitveni konferenci so izjavili, da se ne udeležijo več konference, če bi ta povečala oboroževanje.

Tudi francoski senat je sprejel novi volivni zakon.

General Averescu, ki je docela propadel pri volitvah, pride v senat kot bivši ministrski predsednik.

Argentinska in braziljska policija sta se dogovorile za skupen nastop proti komunistom.

Kitajska je protestirala proti zasedbi mesta Cingtau od japonske vojske.

Generalu Vranglu je bolgarska vlada odbila viza za Bolgarsko.

Pri finskih volitvah so dobili soc. demokrati 60 mandatov (ko preje), agrarna stranka 52 (8 več), finski desničarji 34 (4 manj), švedska ljudska stranka 24 (1 več), komunisti 20 (2 več) in naprednjaki 10 (7 manj) mandatov.

Parada italijanske vojne mornarice v rimski Ostia je vsled neprestanega viharja odložena.

Na Grškem je vlada aretirala več oficirjev, ker so pripravljali revolucijo v korist Pangalosa, ki je te dni pobežnil iz zapora.

Štite »Narodni Dnevnik«.

napore našega kluba in da se bo polnoštevilno odzvala našemu pozivu.

Klub si je nabavil tudi film o prvem letalskem mitingu v Ljubljani, ki je zainteresiranim kinom proti nizki odškodnini na razpolago. Predvsem pa je namenjen za vse one okraje, kjer bodo ustanovljene mestne organizacije našega kluba. Podrobnejše informacije daje tajništvo Aero-kluba, Ljubljana, Kazino II. nadstropje.

Na jesen prične tudi zračni promet na progi Ljubljana—Zagreb—Beograd, pa pozivamo vso javnost, da se v čim večjem številu posluži akcij tega povsem nacionalnega društva, ki se dobe za nizko ceno 250 Din. Aero-klub je sklenil kupiti 25 akcij, da s tem vzpodbudi tudi ostalo slovensko javnost k zanimanju. Čim več akcij bomo Slovenci pokupili, tem preje bo značna zveza med Ljubljano in centralo izvršljiva.

Aero-klub »Naša krila«, Ljubljana.

Sport.

Lahkoatletski dvomatch Ljubljana—Zagreb. Jutri v nedeljo 17. t. m. se vrše na igrišču ASK Primorja ves dan lahkoatletski tekmovalni dvomatch Zagreb : Ljubljana. Lahkoatletski dvomatch Zagreb : Ljubljana se bo vršil v smislu lanskega dogovora med ZLAP in LLAP nepretrgoma devet let, in sicer izmenoma eno leto v Zagrebu, drugo v Ljubljani. Mesto, ki v teh devetih srečanjih večkrat zmaga, si pridobi dragocen pokal. Lani se je tekmovalje vršilo v Zagrebu in je Ljubljana podlegla v razmerju 60 : 82. Program tekmovalja je za vseh devet let v naprej določen in obsega najzanimivejše discipline v tekih, metih in skokih. Pri pojedinih točkah nastopita po dva tekmovalca od vsake reprezentance. Spričo obojestranske dobre forme atletov je pričakovati ostre borbe in je izid tekmovalja negotov. — V ne-

katerih točkah je pričakovati zboljšanja državnega rekorda. — Tekmovalni red je: Dopoldne ob 10.: tek na 100 m, kroglja, skok ob palici, tek na 1500 m, kopja, skok v daljavo, tek na 400 m. — Popoldne ob 3. uri: tek ena 200 m, skok v višino, disk, tek na 800 metrov, met kladiva, tek na 5000 m, troskok, stafeta 4 × 100 m.

V maratonskem teku iz Lake George v Fort, t. j. na razdaljo 41.6 km je zmagal Newyorčan Keating v 16 urah 47 minut. Start je bil opoldne in drugi dan ob 4. uri 30 min. jutraj je došel Keating na cilj. Le malo plavačev je bilo tedaj še v vodi in sicer kilometre daleč za njim. Nemški kanalski plavač Vierkotter je spočetka krasno plaval in kot prvi preplaval 6 milj (9.65 km); s tem si je priboril srebrni pokal. Vodil je tudi še naprej precej časa, ca 400 m pred večino plavačev. Ob 11. uri 15 min. pa je moral odnehati; 13 km pred ciljem so potegnili vsega otrpnega

od mraza iz vode. Od takrat naprej je vodil Keating, ki je prispel 10 km pred drugim zmagovalcem na cilj.

Japonci zelo napredujejo v lahki atletiki, če smemo verjeti tozadevnim poročilom. Tako je pretekel neki japonski sprinter 100 m v 10.1 sek. Prav dobri so tudi naslednji časi: 200 m v 22 sek; 1500 m v 4 : 07; 5000 m v 15 : 04; 10.000 m v 32 : 02; 110 m lese v 15, 1 sek; 200 m lese v 24, 1 sek; skok v vis 1.80 m; skok v daljavo 7.24 m.

Krasna bilanca nogometnega kluba. Drogazredni angleški profesionalni klub Chelsea je pravkar objavil bilanco preteklega sezone. Čisti dobiček znaša 6698 funtov, torej približno 1.840.000 Din. Kosmati dobiček znaša 68.678 funtov (18 mil. Din). Po odbitku vseh davkov in davkov je znašal čisti dohodek 40.627 funtov (ca 11 mil. Din), kateremu stoji nasprotni izdatki v višini 33.928 funtov (ca 9 mil. Din). Zanimivo je, da je izdal klub svojim članom na beneficah in gratifikacijah znatno vsoto 15.917 funtov (ca 4.5 mil. Din). Chelsea spada, čeprav igra v II. ligi, med najpopularnejše angleške klube in je imel pri svojih tekmah večkrat po 40—50.000 gledalcev.

Borze.

15. julija.

Devize in valute.

Ljubljana. Amsterdam 22.83 blago, Berlin 13.50 — 13.53 (13.515), Budimpešta 9.93 blago, Curih 1093.5 — 1096.5 (1095), London 275.9 — 276.7 (276.3), Newyork 56.7 — 56.9 (56.8), Pariz 223.5 blago, Praga 168.2 — 169 (168.6), Trst 306.25 — 310.25 (309.25).

Zagreb. Amsterdam 22.80 — 22.86, Berlin 13.50 — 13.53, Budimpešta 9.935 — 9.925, Italija 308.28 — 310.28, London 275.9 do 276.7, Newyork 56.7 — 56.9, Praga 168.2 do 169, Curih 1093.5 — 1096.5; ameriški dolar 56.05 — 56.25, italijanska lira 306.5 — 308.27.

Curih. Beograd 9.135 denar, Berlin 123.34 denar, London 25.2275 blago, Newyork 519.75 denar, Pariz 20.34 denar, Milan 28.26 denar, Praga 15.895 denar, Budimpešta 90.50 denar, Bukarešta 3.20 denar, Dunaj 73.15 blago.

Efekti.

Ljubljana. Investicijsko 84.25 — 0, Tobačne srečke iz l. 1888 0 — 73, Celjska posojilnica 197 — 199, Ljubljanska kreditna 148 do 150, Merkantilna 0—98, Praštediona 850—0, Kreditni zavod 160 — 0, Vevče 135 — 0, Stavbna 55 — 0, Sešir 104 — 0.

Ljubljanska blagovna borza (15. t. m.). Les: Tendenci neizpremenjena. Zaključeni so bili 3 vagoni lesa, in to 1 vagon borovih desk, paralelnih, I, II, tco nakl. post. po 575; 1 vagon tramov po noti kupca, tco nakl. post. po 250; 1 vagon testonov, tco vag. Sušak po 500. Iščajo se borovi brzjavni drogi. Deželni pridelki: Nudi se nova banatska pšenica, 78 kg, 2%, brez doplačila, slov. postaja, mlevska tarifa, plač. 30 dni, promptna po 335.5—337, za julij, avgust po 337.5—340; stara baška pšenica, 75-76 kg, 2%, slov. post., mlevska tarifa, plač. 30 dni, promptna po 335; sremska nova pšenica, 78 kg, 2%, slov. post., mlevska tarifa, plač. 30 dni, promptna 325—327.5; turščica baška, slov. post., mlevska tarifa, plač. 30 dni po 227.5—230; turščica banaška, slov. postaja, mlevska tarifa, plač. 30 dni po 225—227.5; moka >0<, baška, iz stare pšenice, tco Ljubljana brez užitnine, plač. po prejemu po 505.

To in ono.

MI, POLJSKI KRALJ SIGISMUND IV.

Naslov zveni pravzaprav zelo politično. Toda, pravijo, da se peča politika navadno samo z resnimi stvarmi. dogodivščina, za katero gre pa nikakor ni resna.

DESINIRANA LETNA OBLEKA.

Ze lanske leto so poizkusili lansirati dessinirano in s cveticami okrašeno poletno obleko med svet. Vendar se pa stvar ni posrečila. To pa najbrže zato ne, ker so bili vzorci preveliki, barve preveč pester. Dandanes smo vsepreveč navajeni na preprostost in mirnost v modi. Letos so bili merodajni ljudje bolj spretni, izbrali so manj pester barve in manjše vzorce in sedaj lahko mirno rečemo, da

je velika moda letošnjega poletja pisanobojna svila.

Vzorci na svili so zelo raznoliki. Na pongisu in foulardu vidimo večinoma ornamentalne dessine v dve, kvečjemu treh barvah. Crêpe de Chine je ali dessiniran ali pa okrašen s cveticami. Posebno efektivni pa so cvetlični okraski na gazi in crêpu georgettu. Ker učinkujejo te vrste blaga že same po sebi dekorativno, je izdelava preprosta.

Naši prvi dve sliki predstavljata dve elegantni poletni popoldanski obleki, sestavljeni iz crêpe georgetta z velikimi cvetličnimi okraski in iz gladkega crêpe georgetta. Mal ovrtnik z jabotom, ki se je pričel v modi zopet uveljavljati in podjetna šerpa obleko dopolnjujeta. Druga slika kaže harmonične robeve na krilu, bluzi in rokavih, tretja pa kaže, kako eventuelno lahko predelamo staro poletno obleko v moderen poletni komplet.

Jan Weiss:

Baraka smrti.

(Iz češčine prevedel z avtorjevim dovoljenjem Leopold Šmalc.)

I.

Tabor je umiral. — Bleda, rdeče-pikasta smrt se je plazila skozi stene barak in pečala na bele trebuhe svojih žrtev rdeča znamenja konca... Bile so barake, kjer so nevidna semena kuge pravkar pognala na puhlih gredicah človeških teles. Druge so se pa že popolnoma izpraznile; njihovi prebivalci so se preselili v prstene kopice za taboriščem, ki so jih decemberski oblaki posipali s sneženimi kepiciami, namesto z apnom. Bili sta dve vrsti barak: umirajoče in mrtve...

Ravno posredi taborišča pa je bila ena baraka, baraka št. 17, — popolnoma zdrava. — Edina baraka v taboru. — Edina in poslednja. Sedem nedotaknjenih ljudi z normalnimi želodci, z rdečimi jeziki in s čistimi očmi!

Zadnjio uro so zapustili proketo, dvonadstropno ladjo barake in se zaprli v malo sobico — bogve, kakšne stvari in ljudi so te štiri, nekdanje bele stene že videle! — Okna so opremili z močnimi polkni, vrata v zapuščenem dvorano so bojazljivo zabili, druga vrata, ki so vodila ven, so pa zavarovali z zapahom, tako debelim in krepkim, da bi od pritiska od zunaj prej popustili tečaji, kakor pa ta zapah! — Ta vrata so se odmikala samo toliko, da bi se izplazil človek..., od odzunaj pa so se odpirala samo na tajni znak pesti.

Šest ljudi se je tako zavarovalo pred strašnim navalom smrti, ki je okrog njih divjala, zažemajoč jih v krogu, čedalje tesneje. Šest usmiljenih vrednih maak z divjimi kosmi brad, ki so se na ušesih spletale z razkuštrano grivo las. Ostanki in kosi vseh možnih uniform, cap in zaplat so se sešili na njihovih telesih, zbrani v novi kombinaciji barv, osnutkov in domislekov.

Da bi pa ta ploha barv in oblik bila še bolj kričeča, so bile njihove obleke prese-netljivo čiste in svetle, tudi urejene, kakor da so pravkar vzete iz gledališke garderobe.

Nad njihovimi glavami na vrhvi, ki je bila speljana iz kota v kot, so pa bile nanizane cunje in cape brezbarvne vijuge ovovk, rdeče krpe, razkosnane nogavice, kakor fantastični praporčki nekih čudovitih narodov.

Čistota! Kravato izsiljena, bolesta čistota se je svetila iz vseh kotov.

Mila je primanjkovalo... Vsaka oprana nogavica je bila izkupljena s koščkom mila; milo — to je bilo čudovito mazilo, ki je vračalo stvarjem njihovo prirodno barvo in blesk. Iz umazane cape je ustvarjalo srajco, iz zarjavelih šap rožnato pahlačajo človeških rok. Milo, to je bila čistota, čistota je pa bila — življenje.

Pa ne samo milo — tudi sladkor in tobak sta se strahotno krčila... Sladkor — bela radost — pri tem se jezik spomni romansko vzbočene pogače, sladkih oči kolačev, tih kolonij sirčkovih štrukljev.

A tobak! — Oh, to je pa bilo najdragocenejše zelišče... Sinji val spominov, modri divan počitka, sinje rože sanj... Milo se je razpuščalo v vodi, sladkor na jeziku, tobak pa v duši.

Zalogo so usihale... Denarja pa sploh ni bilo več. Z zadnjim rubljem se je odpravil podjetni Lojza Křeček v daljno vas kupovat. To je bila vražje smela pot! — Ves tabor je bil ovenčan s trnjevo krono bodeče žice in z ivjem pokritih bajonetov kozakov. Njih zenice so se svetlikale v temi, ko volčje oči.

Najti stezo med dvema bajonetoma, to je bila naloga Lojze Křečka. In on je na to šel! — Zdaj pa je že dve dni od takrat, pa se Křeček še ni vrnil. — Fantje so postali mračni.

»Mogoče so ga kozaki ujeli...« je zašepetal Gruber.

»Kaj pa če jo je potegnil z rubljem vred...«, je vzkliknil Zelinka. Gruber, poznani strahopetnež, Zelinka — lakomež.

»On se vrne« — je izrekel prepričano in mirno Josef Jira. Josef Jira, to je bila zdrava duša v zdravem telesu. — V resnici je vsaka od šestih glav te pisane družine prispievala kak delež k zgradbi in utrditvi tega otočka življenja sredi močvirja smrti. Duša in možgani Josefa Jire in njegove sinje oči so pa prispievale od vseh največ.

Dobrohoten smehljaj mu je neprestano svetil pod rogovilami plavih brk, ki so mu zakrivale spodnji del obraza. Ta smehljaj je obenem z napetim, krepkim nosom in visokim čelom budil zaupanje do njegovih besed, njegove sinje oči so pa potrjevale resnico.

Pod njegovim čelom se je zarodila in na njegovih moških ustnicah je dozorela sledeča misel: ves denar zbrati v enotni bratovski blagajni, da se krijejo skupne potrebe. — Vsak da, kar ima. — Kdor nima, ne da nič. — Sam pa je vložil v pločevinasto škatlico 20 rubljev, ker več ni imel.

Vsi so se takrat vzradostili nad to mislijo, ker nihče od drugih ni imel toliko denarja. Arnošt Gruber (to je bil bojazljivec), je dal modri petak, Křeček (ki je odšel v vas z zadnjim rubljem) je dal 80 kopejk, Cap (ta je bil strašno pobožen — rekli so mu »mež-ar«), ta je dal dva rublja in zavojček mahorke. — Zelinka je oddal rubelj, zatajil jih je pa deset, ki so se mu potili v vrečici na vratu, kakor škapulir.

Vena Bareš ni dal nič, ker ni nič imel, razven dveh robatih pestij in oglatih pleč. Toponosi surovež, samozvani tiran barake, bi gotovo postal njihov glavar, če bi ne bilo Jire, ki je vezal in krotil njegove pesti s svojimi očmi. — Bareš ga je stihoma in skrivaj sovražil.

Křeček je bil alkoholik, goreč v praznih nadah po žgani vodi. — Oči so mu ugašale, lasje so mu siveli od neznozne muke suhoparnih dni. — Postavljal je v nevarnost svoje življenje na svojih potih v Tumanovo (40 vrst) za edini požirek vodke! Iz te je izvirala njegov vratolomni pogum.

Ne smemo pa obsojiti človeka z enim mahom roke! Křeček je bil zvest in pošten deček! Alkohol, to je bil le en izvir njegove mnogostranske duše. Zarek, pod katerim je vzvel enjegov humor in njegova dovornost. — Josef Jira je dobro poznal ljudi, v tem obličju je pa s skoraj bolestan hitrostjo vnikal v teh pet duš in pretipal njihova čudovito zgrbančena dna... Rekel je: — on se vrne — in takoj so vsi videli Křečka, kako se vrača z zmagovalnim, žarečim usmevom, od katerega tajejo ledene iveri brčic in bela krila obrvi. — Na licih mu gori kri,

ves se je pomladil od blagodatne injekcije alkohola; zato jim pa prinaša zaklade, dražje od zlata, kadila in mire: sladkor, tobak in milo!

Zdaj se pa že mrači. — V kotu praskeče peč, ko debela, ukročena pošast z odprtim žrelom, v kateri ognjeni jeziki ližejo in drobijo mokre založaje polen.

Prihaja ura ko se zapirajo polkna. Jira je stopil k oknu, spraskal ledene rože in se je prilepil s toplim jezikom k steklu, da se je obnažilo. — Skozi okroglo linico je zagledal sonce. Prav na koncu hle sta se ležala v krvi, kakor razbita glava samomorilca...

Jira se je zamislil... Spet umira en dan na zapadu... Kaj se neki tam godi? — Kaj dela Evropa? — Globoko, gnojne bule front so pokrile z ranami telo zemlje... — Doma pa, — doma tudi zapada to-le pošestno, škrlatno sonce! Tesno, tesno je od njega...

»Zabij okna! Je čas!«

Vsi so se bali teme. Beli dan je stvoril široko ulico med njihovo trdnjavo in zamorenimi barakami. Široki pas neomadeževanega snega jih je desinficiral. — V noči je pa padla tema, sneg je požrel, ko ebenovina, bela ulica se je jožila, oddaljenost rdeče smrti je zabrisala tema in zamornjene barake so se na nje podirale z vseh strani. — Ko so pa polkna zastrla oni svet in je rumenkasta svetloba krvave svetilke objela vse skupaj v svojem mehkem naročju, so pa vsi brezskrbno polegli po svojih ležiščih, roke pod zatiljkom, kolebajoč glave v dlaneh v blaženem občutju neranljivosti.

Vsi so se sešili v žoltem kolobarju svetlobe, izrezanem iz teme. Izven njega ni bilo prostora, čas je pa do njih pronicel skozi dimnik in se drobil v peč z zaupljivim prasketanjem gorečih polen... Na dnu vrečice je ostal še ščepec tobaka in zdaj se je približal čas, ko se bo ta spremenil v neizrazno razkošje oči, nosu in pljuči... Na to slavnost spremembe so čakali že od ranega jutra, mučijo se čeli dan. František Čap je izvlekel vrečico, uvrstil dlani in je v vsako dlan kanil nekoliko zrnc. Meril je boječe, še čudno, da ni štel vsakega praška, spremljan od zlobnih oči Zelinke. Nato je pa, ko pričarano, izrastlo izmed prstov šest belih cigaret, ki so se razcvetle v rdečkaste ogenjčke.

Znano je, da hrepene na Poljskem celo po kralju. Celo maršalu Pilsudskemu so podlikali dinastične namene. V zvezi s tem se je spomnil nenadoma neki potomec kraljevskega rodu Vasa, da so bili njegovi predniki nekoč poljski kralji. Zato je menil, da sme aspirirati na poljski prestol. Prišel je incognito v Varšavo. Tu je nekoliko časa stanoval, da bi spoznal deželo in ljudi. Zatopil se je v zakonodajo, posebno v ustavo, nakar je izdelal obširno spomenico, s katero se je pojavil nedavno v predstavi notranjega ministra. Ker je izgledal zelo dostojanstveno, kot kak pristen potomec kraljev, ga je tajnik zelo uljudno sprejel. Vendar pa njegovi želji, da bi ga pustil iti k ministru ni mogel ustreči, ker ministra ni bilo doma. Ker torej to ni bilo mogoče, je izročil sivolasi gospod mini-

sterialnemu tajniku spomenico, ki se prične z besedami: »Mi, poljski kralj Sigismund IV...« Legitimni potomec poljskega kralja Sigismunda III. povdarja v spomenici, da je opazil za časa svojega bivanja na Poljskem s krvavečim srcem, da se godi na Poljskem mnogokaj, kar bi se ne smelo goditi. To ga je napotilo, da je izdal svojo kraljevsko pokolenje in da hoče uveljaviti svoje pravice do poljskega kraljevskega prestola. Kot kralj Sigismund IV. hoče zasedeti poljski prestol ter ustvariti v državi čim najlepši red. Noče biti avtokrat. Državno oblast hoče deliti z maršalom Pilsudskim in varšavskim kardinalom Kakovskijem — s prvim kot z reprezentantom fizične, z drugim kot z reprezentantom moralne moči. Hoče torej ustvariti triumvirat, v katerem naj bo on posebljena auto-

riteta. Predsedniku poljske republike je ponudil v kompenzacijo za to, da se odpove svojemu mestu »največje veleposestvo na Poljskem.«

Minister za javni red, po poklicu zdravnik, je presojal spis bolj z znanstvenega stališča ter ga je vrget v koš. Pravijo pa, da ga je tajnik, v spomin na blaženi trenutek, ko je smel govoriti z resničnim kraljem skrbno shranil.

Italijanski prodajalci sladoleđev v Londonu molijo za lepo vreme. Italijanska kolonija v Londonu je priredila te dni sivoesno mašo in procesijo, da bi izprosila od Boga lepše vreme. Svečanost je organizirala londonska zveza italijanskih sladoleđarjev, katere člani so trpeli vsled slabega vremena v zadnje čase veliko gmočno škodo. Zene sla-

doledarjev so se udeležile maše in procesije v črnih oblekah.

Klub izživzanih dramatikov V Londonu je bil ustanovljen nedavno »Klub propalije«. Član tega kluba postane lahko vsak dramatični pesnik, ki dokaže, da je bilo njegovo delo pri premieri izživzano. Za predsednika bo izvoljen dramatik, čigar sumotvorstvo bo izzval v gledališču tak škandal, da bo zahteval občinstvo, da se mu vrne plačana vstopnina. Namen »Kluba propalije« je, da se roka okusu publike.

Koliko dežja je padlo za časa zadnjega nevremena v Londonu? Te dni sme poročati o vremenski katastrofi v Londonu in okolici. Meteorološka postaja je izrazila, da je znašala teža padavine okoli 20 milijonov ton.

Mag. št. 19025/27./ref. IX.

RAZPIS.

Mestni magistrat ljubljanski razpisuje oddajo zidarskih in težaških del za napravo trinadstropnega poslopja za delavsko zbornico na vogalu Miklošičeve ceste in Čopove ulice v Ljubljani.

Ofertalni pripomočki se dobe v mestnem gradbenem uradu, Šolski drevored št. 2./II.

Ponudbe je vložiti v imenovanem uradu do 25. julija 1927 do 11. ure dopoldne.

Mestni magistrat ljubljanski,
dne 15. julija 1927.

Najboljša v materialu in v konstrukciji so:

Josip Petelinca
šivalni stroji in kolesa
Gritzner, Adler, in Phönix.

Najlepše opreme, pouk v voženju brezplačen.

Nizke cene tudi na obročna plačila.
ob vodi blizu Prešernovega spomenika.

Otroške majice, kratke nogavice, kopalne hlače, flor-nogavice za ženske in moške, kravate, žepne robce, ovratnike, manšetne gume, dežnike, palice, nahrbtnike, dišeče milo kupite najceneje pri

Josip Petelinc-u

Ljubljana, ob vodi blizu Prešernovega spomenika.
Na veliko! Na malo!

VINOCET

tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana
nudi

najfinejši in najokusnejši
namizni kis iz vinskega kisa.

Zahtevajte ponudbo. Telefon števil. 2389.

Tehnično in higijenično najmoderneje
urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadst.

Carinsko posredniški in špedicijski bureau

GROM

LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 41

Naslov brzojavkam: »GROM«. Telefon 2454.

Podružnice: Maribor, Jesenice, Rakek.

Obavlja vse v to stroko spadajoče posle najhitreje
in pod kulantnimi pogoji.

Zastopniki družbe spalinah voz S. O. E. za ekspresne
pošiljke.

Najboljša so
še vedno

PUCH-kolesa!

Solidne cene! Plačljivo na obroke!

IGN. VOK

LJUBLJANA-NOVOMESTO

WECK

Čaše in aparati za ukuhovanje so
najcenejši, ker so najboljši. Znatno
znižane cene. Ugodni pogoji! Tovarniška
zaloga:
Krekov trg 10 pri trdnici Fruktus, Ljubljana.

»Ullstein's
Weltgeschichte« **MALI OGLASI.**
(elegantno vezano) za
Din 1000 naprodaj. Na
slov v upravi. 50 par. Za debelo tiskano
pa Din 1.—.

Prodajalka

dobra moč v mešanem
blagu, želi premeniti me-
sto. Cenj. dopise na upra-
vo tega lista pod šifro
»Zanesljivac«.

Drva - čebin

Wolfova 1/II. - Telef. 55.

Gospodilčna

išče posojilo do 5000 Din
za dobo enega leta, ka-
terega bi odplačevala me-
sečno 250 Din z obrestmi.
Ponudbe na upravo lista
pod »Dobre obrest«.

KUPIMO

sledeče knjige — tudi
rabljene: »Trije muške-
tirji«, »Dvajset let pozne-
je«, »Deset let pozneje«.
Jugoslovanska knjigarna,
Ljubljana.

Sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjamo
žalostno vest, da je naš ljubljani oče, tast, stari oče, gosp.

Gregor Šporn

inspektor državne železnice v pok.

danes, previden s sv. zakramenti, izdihnil svojo blago
dušo.

Pogreb dragega pokojnika se vrši v nedeljo v
Vipavi.

Ljubljana-Vipava-Mekinje, dne 15. julija 1927.

Teodor Šporn, veliki župan v pok.,

snaha Ema Šporn in vnuki Olga in Zdenko.

Zvitke (Rolle) za računske stroje, blagajne

vseh sistemov ima vedno in v vsaki količini v zalogi
LUD. BARAGA, Ljubljana
Šelenburgova ulica 6/I.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Centrala:

LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA.

Podružnice:

Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Maribor, Met-
ković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Gorica,
Trst. AGENCIJA: Logatec.

Belniška glavica Din 50.000.000—
Stagnatne rezerve nad Din 10.000.000—

Brzojavni naslov: Banka Ljubljana.
Tel. št.: 261, 413, 502, 503 in 504.

Se priporoča za vse bančne posle.

TISKARNA MERKUR LJUBLJANA

TRG.-IND. D. D. GREGORČIČEVA 23

Se priporoča za tisk vseh trgovskih, obrtnih, industrijskih in uradnih tiskovin. * Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, tabele, vabila, letake, posetnice itd. * LASTNA KNJIGOVESNICA. * TELEFON ŠT. 2555